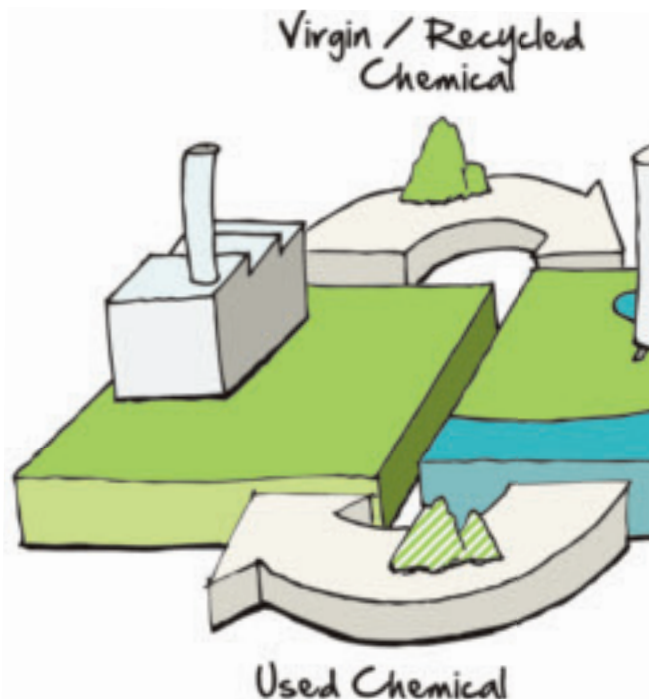

NIEUW BUSINESSMODEL VOOR DE CHEMIE?

GREEN DEAL VOOR TAKE

Op 24 november was het feest, want toen werd de *Green Deal Take Back Chemicals* ondertekend door overheid en initiatiefnemers. Wat betekent deze groene afspraak voor de chemie in Nederland? Steven Lemain, Royal HaskoningDHV-projectleider van het plan om fundamenteel anders met chemicaliën om te gaan, legt het uit aan de hand van zeven vragen en antwoorden.

Tekst: Inge Janse

Wat is 'Take Back Chemicals'?

Kort gezegd: als chemiebedrijf tegen betaling je producten uitlenen. De producent blijft dus eigenaar van de chemicaliën. Die fundamentele verandering van bedrijfsmodel zorgt ervoor dat producent en afnemer veel beter gaan samenwerken, weet Lemain. "Als producent wil je niet meer zo veel mogelijk verkopen, maar denk je samen met je afnemer na over hoe je zo optimaal mogelijk gebruik kan maken van de chemicaliën. Zeg dat je klant een tank wil schoonmaken. Samen bepaal je dan hoe je dat zo goed mogelijk kunt doen én hoe je achteraf het schoonmaakmiddel terug kan winnen." Dat zorgt niet alleen voor milieuwinst via lagere energie- en materiaalconsumptie, maar ook voor lagere kosten en minder afval.

Voor wat voor chemicaliën werkt het project?

Volgens Lemain is Take Back Chemicals vooral nuttig voor gebruikskemicaliën die nodig zijn aan de rand van de kernprocessen, zoals schoonmaak- en oplosmiddelen, katalysatoren en zuren. "Deze worden op de

site gebruikt en zijn daarna direct een restproduct dat je vrij makkelijk kunt opzuiveren." Verbruikskemicaliën, zoals pigment dat in verf wordt gebruikt of kunststof voor een smartphone, is veel moeilijker terug te brengen naar de producent, aangezien de afstand tussen maker en gebruiker veel groter is. Bovendien laten chemiebedrijven niet zomaar andere partijen toe tot de kern van hun bedrijfsvoering, iets wat wel nodig is voor Take Back Chemicals.

Waarom is nu de tijd rijp voor Take Back Chemicals?

Het wordt steeds lastiger om de industriële processen van nu nog verder te optimaliseren, stelt Lemain. "De meeste fabrieken zijn in de jaren vijftig en zestig gebouwd en sindsdien geoptimaliseerd. Daar is nu de rek uit. De volgende stap is dan om samen te werken met partijen buiten je eigen site. Samen kun je dan elkaars productieproces verbeteren." Take Back Chemicals zorgt volgens hem voor versteviging van de concurrentiepositie via kostenreductie en verbetering van milieuprestatie. Bovendien realiseert het project een stabiele en betrouwbare grondstofvoorziening.

Hoe werkt het financiële aspect van Take Back Chemicals?

Cruciaal om het project te laten slagen is het financiële aspect, want alles staat of valt bij het businessmodel. Volgens Lemain vereist dat wel een andere manier van denken. "Je wordt als chemiebedrijf niet betaald voor volume, maar voor resultaat. Dat is ook precies waarom Take Back Chemicals nog niet vanzelf gebeurt, want het businessmodel is heel anders dan wat we tot nu toe gewend zijn."

Om dat in goede banen te leiden, zijn er verdeelsleutels nodig, zoals voor de grondstofprijzen en de verdeling van de winst. Want als de ene partij een zuiveringsinstallatie bouwt waarmee de ander zijn gebruikte materiaal op kan zuiveren, dan plukt vooral de laatste hier de vruchten van. "Het verdienmodel moet dus een verdeelsleutel bevatten voor een correcte verdeling van de winsten en investeringen over beide partijen."

Wie doen er mee aan de Green Deal?

De initiatiefnemers (TKI ISPT, DPI Value Centre, Erasmus Rotterdam School of Management, Royal Has-

BACK CHEMICALS

▲ Bovenstaande infographic laat zien hoe de samenwerking tussen producent en afnemer leidt tot optimaal gebruik van grondstoffen en geproduceerde chemicaliën. Beide partijen optimaliseren het gebruiksproces zó dat zowel het resultaat (bijvoorbeeld aantal kilo gereinigd materiaal) als de mogelijkheid tot terugwinning van de gebruikte chemicaliën worden vergroot. Zichtbaar is ook dat de producent eigenaar blijft van de chemicaliën: hij levert ze voor het proces van de gebruiker en neemt ze na gebruik weer terug om deze vervolgens terug op te werken. De installatie, meestal eigendom van de afnemer, staat in het midden om de nauwe samenwerking te symboliseren.

koningDHV, Havenbedrijf Rotterdam, VNCI en Rijksoverheid) willen via vijf casussen laten zien dat Take Back Chemicals in Nederland kan werken. Dit gebeurt in de food-, metaalbewerkings- en textielindustrie. Welke bedrijven meedoen mag nog niet bekend worden gemaakt. Wel kan Lemain vertellen dat de chemische industrie een belangrijke rol speelt als leverancier van che-

micaliën. "Denk bij textiel aan de stoffen die nodig zijn voor textielveredeling, bij metaal aan de chemicaliën voor het beitsen, en bij food aan de producten die nodig zijn voor het schoonmaken van de installaties."

Waarom is Take Back Chemicals niet mogelijk zónder Green Deal?

Volgens een woordvoerder van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is een Green Deal een goed instrument voor publiek-private samenwerking om duurzaamheid te bevorderen. "Het biedt bedrijven en organisaties een laagdrempelige toegang tot de overheid door bijvoorbeeld juridische belemmeringen weg te nemen. Ook wordt het onderlinge vertrouwen en de samenwerking tussen partijen verbeterd door de Green Deal." Lemain onderschrijft de potentie van de Green Deal voor Take Back Chemicals en zijn projectteam wil zo het komende jaar laten zien dat het concept werkt. "Dit project is de kleine sneeuwbal die de grote sneeuwbal zal vormen." Lemain verwacht dan ook dat Take Back Chemicals over een jaar of vijf veel meer plaatsvindt. "Niet alleen in

Nederland, maar in heel Europa." De woordvoerder stelt dat er geen belemmerende wet- en regelgeving is die Take Back Chemicals tegenhoudt, dus daar zal de Green Deal niet voor gebruikt worden. Wel is er volgens hem sprake van een nieuw vraagstuk, namelijk of materialen die worden 'uitgeleend' en daarna weer teruggaan naar de leverancier wel of geen afval zijn. "Het eigenschap verandert in dit geval niet, dus er hoeft niet aan de afvalwetgeving te worden voldaan."

Zijn er eerdere voorbeelden van de werking?

Ja, en nog positieve ook. In Vlaanderen is Take Back Chemicals namelijk eerder met succes in de praktijk gebracht, zelfs bij chemiereuzen en de zeer hoge eisen stellende farmacie. Lemain: "We hebben daar drie cases uitgewerkt met Solvay, Johnson & Johnson en Tessenderlo Chemie. In alle gevallen leverde dat economische winst en voordelen voor het milieu op." Wat daarbij opviel bij Lemain, is dat vertrouwen cruciaal is. "Samenwerking is ontzettend belangrijk, zeker in het begin, want je hebt toch te maken met een niet-traditionele manier van handeldrijven. Beide partijen moeten er dus op vertrouwen dat de zoektocht winst oplevert." ■

BEDRIJF GEZOCHT

De VNCI is nauw betrokken bij het *Take Back Chemicals*-project en ziet het als een waardevol initiatief om te komen tot een efficiënt grondstoffengebruik. Het is een van de activiteiten van de VNCI en haar lidbedrijven om invulling te geven aan de duurzaamheidsagenda van de chemische industrie in Nederland. De VNCI zou graag nog een casus toevoegen aan het project, waarbij een (lid)bedrijf met een locatie in de regio Rotterdam betrokken is.

Aanmelden kan bij Geoffrey Schouten, senior beleidsmedewerker Duurzaamheid en Responsible Care, 070 - 337 87 47, schouten@vncl.nl